

Anmeldelser.

J. Früh: *Geographie der Schweiz. Lieferung XII—XIII.* 18×27 cm, talrige Ill. og Kort. Fehr'sche Buchhandlung. St. Gallen 1936—38.

Med Hefte XIII afsluttes Professor Früh's store og monumentale Værk om Schweiz's Geografi, hvori man kan finde fyldige og paa-lidelige Oplysninger om alt, hvad der angaar Landets Natur, Bebyggelse, Erhverv og Topografi. Læsningen lettes i høj Grad ved de fortrinlige og instruktive Billeder og Kort, som ledsager Teksten.

Bogen er et Storværk, som gør baade Forfatteren og hans Land Ære, og som i lang Tid vil staa som Hovedværket for Kundskab om Schweiz's Geografi. Hefterne XII og XIII fortsætter den i Hefte XI begyndte, overordentlig detaljerede Fremstilling af Alpe-landets Topografi. For de tidligere udkomne Hefter henvises til Anmeldelser i *Geografisk Tidsskrift* Bd. 33 p. 219, Bd. 34 p. 49, Bd. 36 p. 127 og Bd. 39 p. 82. *M Vahl.*

Geodætisk Instituts Kort over Grønland. 1:250,000.

I Aarene 1936—37 er udkommet et Antal Blade baade fra Vest- og Østgrønland. Bladenes Udstrækning fra Syd til Nord er 1°, og Bladene betegnes paa særdeles overskuelig Maade. Først angiver et Bogstav: V eller Ø, om Bladet hører til Vest- eller Østgrønland, derefter angives den Breddekreds, som danner Bladets sydlige Begrænsning, og endelig følger et Tal, som angiver, om det paa Bladet fremstillede Areal ligger nærmest Havet eller længere inde ved Fjorden eller paa Indlandsisen med dens Nunataqer. Signaturerne er de samme som paa de først udkomne Blade (Anmeldelse i *Geografisk Tidsskrift*, 36. Bd. p. 139).

Til Opmaalingen er foruden Triangulation i vid Udstrækning anvendt fotogrametrisk Maaling fra Flyvemaskine. Vil man danne sig et Indtryk af, hvormeget Geodætisk Instituts Opmaaling har forandret det grønlandske Kortbillede, kan man sammenligne med Kortet i Værket *Greenland* Bd. III, som fremstiller, hvad man vidste

1929 om Kystlinjen og om Begrænsningen af nediset og isfrit Land. Kortene fra Vestgrønland omfatter Bladene 68, 1—2; 69, 1—2; 70, 1—2 og 71, 1—2. Allerede paa det sydligste Bladpar er Fremskridtet iøjnefaldende endog paa det Blad, som er nærmest Kysten, men langt større er det paa det inderste Blad, hvor de forhen ganske ukendte, indre Forgreninger af Fjorden Arfersiorfik er blevet kortlagt. Paa det næste er navnlig Kortlægningen af Firnernes Udbredelse paa Disko, som forhen kun var kendt i store Træk, noget der straks falder i Øjnene. Det samme er Tilfældet paa Nugssuaq-Halvøen paa næste Bladpar, og det samme gælder Svarthuk-Halvøen og flere mindre Halvøer mellem 71° og 72° n. Br. Overalt ser man nøjagtigere Angivelser af Kystlinjens Forløb og helt nye Oplysninger om Nunataqernes Beliggenhed og Omrids. Endelig er det ikke det mindste Fremskridt, at Bladene er forsynet med Højdekurver for hver 50 m, hvor man tidligere kun havde vage Signaturer for mere eller mindre ujævnt Land.

Er Fremskridtene i Kendskabet til Landets Omrids og Terræn meget store i Vestgrønland, saa er de ganske revolutionerende i Østgrønland. Allerede det sydligste Bladpar mellem 67° og 68° n. Br. er af stor Interesse. Det isfri Land, som det ældre Kort har paa begge Sider af Kruuses Fjord, er forsvundet. Overalt naar Indlandsisen helt ud til Kysten, hvor kun enkelte isfri Næs skyder sig ud, medens det indre er fuldt af Nunataqer. Længst inde kan man se, at Terrænet under Indlandsisen maa være stærkt kuperet. En Mængde Bjergtoppe rager op til en Højde af 2500—3000 m. Enkelte af dem er isdækkede, men de fleste rager op gennem Isen. Iøvrigt er det af Interesse, at man umiddelbart ved Kysten ser Firner i en Højde af kun 400 m, hvorfra Landet sænker sig til alle Sider. Af Serien 68 foreligger 2—4. Det ældre Kort har øst for Kangerdlugssuaq en stor isfri Landstrækning, som nu viser sig at være næsten helt nediset. Kun en Række stejle Bjergrykke rager op over de talrige Gletsjere. 70,1 byder paa mindre Overraskelser. Paa Bladene 72, 1—3 er det tidligere angivne store Firnomraade paa Trail Øen forsvundet. Størst Interesse har det inderste Blad med sin Mængde af nye Detailler, Dale, Gletsjere, Bjergtoppe paa 2000—2500 m. 73, 1—2 indeholder som de andre Blade en Mængde nye Enkeltheder. 74, 2—4 er af meget stor Interesse, og dette gælder særlig de indre Blade, der fremstiller Landstrækninger, som for 10 Aar siden var fuldstændig ukendte.

I det hele repræsenterer de udkomne Kortblade et imponerende Værk, der gør Danmark og særlig det geodætiske Institut al Ære. Man maa undre sig over, at Opmaalingen, Beregningen og Tegnin-

gen har kunnet fuldføres i saa faa Aar, og hele det store Opmaalingssarbejde er udført i et uvejsomt Polarland, hvor Naturen lægger de største Hindringer i Vejen for Arbejdet. Grønland er ogsaa det eneste Polarland i Verden, hvorfra der foreligger saa gode og detaillerede Kort.

M. Vahl.

O. Jonasson, E. Højjer og T. Björkman: Jordbruksatlas över Sverige. Förlag: Lantbrukssällskapets Tidskrifts-Aktie-Bolag. 18×26 cm. 164 sider med 130 kort i maalestok 1:8 mill., pris 5 kr. (sv.), Stockholm 1937.

Vel er statistik i sig selv en vigtig kilde for den geografiske forskning, ikke mindst i landbrugsgeografien, men først, naar den er omsat i kartografiske oversigter, lader den sig udnytte fuldt ud af geograferne.

Allerede i 1909 udsendtes et stort statistisk kortværk over Sveriges jordbrug, bekostet af grosserer Fraenckel, Göteborg. Det var et kæmpemæssigt værk, omfattende 90 sider kort og 264 tabel- og textsider i formatet $\frac{1}{2}$ m × 30 cm.

Det var Kungliga Lantbruksakademiens ekonomiska Avdelning, der tog initiativet til et nyt atlas og nedsatte en komité til at forestaa dette arbejde, bestaaende af Överdirektören för Statistiska Centralbyrån Ernst Højjer, fungerende Professor vid Göteborgs Högskola Olof Jonasson og akademiets sekretær, Professor Ture Björkman.

Grundtanken hos komiteens medlemmer var at betragte Sveriges agerbrug, gartneri, frugtavl og husdyrbrug ud fra landets naturgeografiske forudsætninger. I denne henseende er Sverige et taknemligere objekt end Danmark, men man maa haabe, at den gode idé, der er nedlagt i bogen, en gang maa føres videre ogsaa til Danmark.

Man kan vist uden at gaa nogen for nær sige, at det blev den kendte erhvervsgeograf Jonasson, der som værkets kartografiske redaktør kom til at præge bogen stærkest. De forklarende tekster, der er korte og fyndige, er i hovedsagen fordelt saaledes, at Jonasson har skrevet teksten til kortene over jordbrugets forudsætninger, der foruden de fysisk-geografiske faktorer indbefatter landbrugsbefolkningens fordeling, jordbrugenes størrelsesklasser, forsyningen med elektrisk kraft, landbrugenes gødningsopbevaring o. s. v. (side 9—42), og som gøres til udgangspunkt for diskussionen af jordens forskellige udnyttelse; Højjer har skrevet teksten til kortene over kulturplanterne (areal, udbytte, salgsoverskud, side 43—102) og Björkman afsnittet om husdyrene (103—134)